

Lesmap voor de leerkracht Lou en Lena en de kinderrechten

5^e en 6^e leerjaar Lager Onderwijs

Beste leerkracht

Fijn dat je interesse hebt in de werking en programma's van Plan België. Wij hopen dat dit lespakket je op weg kan helpen om het thema kinderrechten en het leven van kinderen in het Zuiden in jouw klas te bespreken. Aan de hand van dit lespakket werk je samen met ons aan de bewustmaking van de kinderen uit het 5^e en 6^e leerjaar in België.

Het lespakket “Kinderrechten” voor de 3^e graad lager onderwijs bestaat uit een wereldkrant voor de leerlingen en een lesmap voor de leerkracht. Via actieve opdrachten en rollenspelen, worden de leerlingen gestimuleerd om na te denken over verschillende problematieken rond het recht op leven, ontwikkeling, bescherming en participatie. Naast dit lespakket biedt Plan België ook lespakketten rond andere thema's aan, telkens voor 1^e, 2^e en 3^e graad van het lager onderwijs. Je kan ook steeds deelnemen aan ons traject tot kinderrechtschool.

Aarzel zeker niet om de website www.kinderrechtenschool.be te bezoeken en ons te vertellen wat je van onze lespakketten vindt. We wensen je veel plezier in je klas !

Plan België

www.planbelgie.be

www.kinderrechtenschool.be

Lou & Lena

Lou en Lena zijn de sympathieke tweeling van Plan België. Ze begeleiden de leerlingen tijdens hun ontdekkingsstocht naar de kinderrechten in het Zuiden. Net als alle kinderen zijn ook Lou en Lena erg nieuwsgierig. Ze stellen vragen en willen hun mening geven. Lou en Lena zijn de ideale gidsen om de leerlingen te begeleiden in hun reis naar de andere kant van de aardbol!

Inhoudstafel

Info vooraf

• Plan België	p. 3
• Mondiale Vorming	p. 4
• Het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK)	p. 4

Didactische info

• Hoe werken met het lespakket?	p. 7
• Introductiefiche: het Verdrag	p. 12
• Lesfiche 1: recht op leven (Cambodja)	p. 14
• Lesfiche 2: recht op ontwikkeling (Burkina Faso).	p. 16
• Lesfiche 3: recht op bescherming (Togo)	p. 18
• Lesfiche 4: recht op participatie (El Salvador)	p. 20
• Aanvullende fiche: het rollenspel	p. 22

Bijlagen	p. 23
-----------------	-------

Info vooraf

Plan België

Plan België is een onafhankelijke niet-gouvernementele organisatie, lid van de internationale Plan-koepel, die actief is in 69 landen, waarvan 50 van de armste landen van Afrika, Azië en Latijns-Amerika. Sinds 1983 werken we met en voor de meest kwetsbare kinderen en hun gemeenschap in het Zuiden en gaan we de strijd aan met armoede, onrecht en ongelijkheid.

Samen met onze lokale partners ontwikkelen we kwaliteitsvolle programma's die een grote impact genereren en voor kinderen, zowel meisjes als jongens, een verschil maken op gebied van:

- een goede start in het leven
- toegang tot drinkbaar water en sanitaire voorzieningen
- kwaliteitsvol onderwijs
- bescherming tegen misbruik en geweld
- seksuele gezondheid en preventie tegen hiv/aids
- inspraak in beslissingen die hen aanbelangen
- voorbereiding op noodsituaties
- een behoorlijk inkomen

In België sensibiliseren we het grote publiek, werven we fondsen en zetten we kinderrechten op de agenda van scholen, media en politici.

Samen met jou, dankzij jou, veranderen we de wereld van kinderen in het Zuiden en hun gemeenschap.

Plan België en kinderrechten

In de ontwikkelingslanden is meer dan de helft van de bevolking jonger dan 18 jaar. Het is geweten dat kinderen de grootste slachtoffers zijn van armoede. Hoe kunnen we ervoor zorgen dat kinderen een goede toekomst hebben? Met de toepassing van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK) zetten we al grote stappen vooruit.

Dit Verdrag vormt de basis voor alle programma's van Plan, zowel in België als in het Zuiden. Het betreft een actieve aanpak die uitgaat van een rechtenbenadering waarin kinderen een belangrijke rol spelen. Plan werkt namelijk niet alleen voor kinderen, maar ook en vooral met kinderen : zo zijn kinderen volwaardige gesprekspartners in de keuze, planning en uitvoering van de programma's.

Als we het Verdrag van naderbij bekijken kunnen we vier categorieën rechten onderscheiden:

- Recht op **(over)leven** heeft betrekking op de rechten om een menswaardig leven te kunnen leiden (onderdak, voeding, toegang tot medische zorgen...).
- Recht op **ontwikkeling** houdt in dat een kind zich ten volle moet kunnen ontplooiën (onderwijs, vrije tijd, toegang tot informatie, vrijheid van meningsuiting, vrijheid van godsdienst...).
- Recht op **bescherming** behoedt minderjarigen tegen misbruik, verwaarlozing en alle vormen van uitbuiting (gewapende conflicten, kinderarbeid, verslavingen, prostitutie...)
- Recht op **participatie** bereidt kinderen voor om een actieve en verantwoordelijke rol op te nemen in hun gemeenschap en hun land (vrije meningsuiting, deelname aan sociale activiteiten, deelname aan concrete projecten voor de gemeenschap...). Kinderen hebben het recht om gehoord te worden omtrent zaken die hen aanbelangen.

Het IVRK zelf maakt dit onderscheid niet. Het wordt echter courant gebruikt omdat het een analytisch kader biedt en het holistische beeld

van de rechten illustreert. De vier categorieën zijn met elkaar verweven en individuele rechten kunnen tot verschillende categorieën behoren. Het recht op onderwijs bijvoorbeeld stelt het kind in staat zich te **ontwikkelen**, maar ook om te **overleven** doordat het kind kennis opdoet over hoe het zich kan beschermen tegen ziektes en doordat onderwijs cruciaal is voor het bestrijden van armoede. Onderwijs helpt kinderen ook om zich te **beschermen** tegen misbruik, geweld, verslavingen, enz. Kinderen verwerven op school tenslotte ook participatieve **competenties** die hen in staat stellen later een actief burgerschap op te nemen en hun stem te laten gelden.

Plan België ijvert dagelijks voor deze rechten. Dit gaat een stap verder dan enkel armoedebestrijding. Alle kinderen wereldwijd moeten dezelfde kansen krijgen, simpelweg omdat ze daar recht op hebben.

Mondiale Vorming

Mondiale Vorming bij Plan België is een combinatie van kinderrechteneducatie en sensibilisering over de problematiek van het Zuiden. We willen hiermee vier prioritaire doelstellingen bereiken bij de kinderen en jongeren in België:

- **Informeren** : kinderen en jongeren in België ontdekken en begrijpen de kinderrechten en maken het verband met de levensomstandigheden van kinderen in het Zuiden;
- **Sensibiliseren** : kinderen en jongeren in België worden op een interactieve manier bewust van het belang van kinderrechten in de wereld en passen solidaire waarden en attitudes toe ;
- **Mobiliseren** : kinderen en jongeren in België respecteren de kinderrechten in hun eigen omgeving en engageren zich in solidaire acties voor kinderen in het Zuiden;
- **Waarborgen** : kinderen en jongeren maken zich de opgedane internationaal solidaire attitudes, competenties en kennis op een duurzame manier eigen.

De aanpak van kinderrechten op school

De Partners voor Kinderrechtenscholen, waartoe ook Plan België behoort, hanteren vier manieren om met kinderrechteneducatie op school aan de slag te gaan. Meer informatie vind je op de website kinderrechtenschool.be.

In Het Krekelboek¹ vind je nog heel wat tips over hoe je dit thema aanbrengt.

Het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK)

Het IVRK is een ambitieus document dat de verplichtingen die de staten hebben ten opzichte van kinderen, definieert. Dit vanaf hun geboorte tot hun meerderjarigheid². Het Verdrag telt 54 artikels die ingedeeld zijn in 3 delen: het eerste deel behandelt alle rechten van het kind (art. 1-41), het tweede deel herneemt de realisatie van het Verdrag (art. 42-45) en het derde deel behandelt de implementatie van het Verdrag (art. 46-54).

Het IVRK volgt de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (1948) en de Verklaring van de Rechten van het Kind (1959) op. Het is gebaseerd op verschillende sleutelprincipes: non-discriminatie (alle rechten zijn van toepassing op alle kinderen zonder uitzondering), bijzondere aandacht voor het kind (welzijn van het kind is de prioriteit in alle beslissingen die hen aangaan), het levensbehoud en de ontwikkeling van het kind en het rekening houden met hun mening.

Op 20 november 1989 keurde de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties unaniem het IVRK goed. Het IVRK is de tekst die wereldwijd het meest erkend is: meer bepaald 192 landen³ hebben het Verdrag geratificeerd. Dat betekent dat het Verdrag kracht van wet heeft, maar het wordt

nog vaak beschouwd als een gewone verklaring, een morele code, zonder dwingende juridische waarde. Nochtans is het dankzij het Verdrag dat vele landen hun nationale wetgeving aangepast hebben, vooral in het kader van onderwijs, werk, discriminatie en kinderprostitutie.

Om de 5 jaar moet België, met alle landen die het Verdrag ondertekend hebben, een rapport over de situatie van de kinderrechten binnen het land overbrengen aan het Comité van de Rechten van het Kind in Genève. Dit Comité heeft als taak om toe te zien of het Verdrag wereldwijd gerespecteerd wordt en om de richtlijnen te interpreteren. Het Comité geeft de verschillende landen aanbevelingen om bepaalde punten te verbeteren.

In bijlage vind je een duidelijk overzicht van de artikels uit het Verdrag. Zo kan je de rechten gemakkelijk terugvinden. De volledige versie van het IVRK kan je downloaden op onze site: www.planbelgie.be.

Waarom onze leerlingen iets bijbrengen rond kinderrechten ?

Vandaag de dag is het Verdrag inzake de Rechten van het Kind nog steeds vrij onbekend en wordt het nog vaak verkeerd geïnterpreteerd. Door kinderen in contact te brengen met hun rechten, voelen ze zich hier meer bij betrokken. We overstijgen hierbij de dikwijls gehoorde discussie dat er tegenover rechten ook plichten bestaan.

Voor het kind is het leren van de rechten ook leren om zich als een verantwoordelijke wereldburger te gedragen. Alle kinderen hebben dezelfde rechten. Het IVRK kan in de klas een uitstekend kader vormen om na te denken over respect voor zichzelf en voor anderen, universele gelijkwaardigheid, verschillende ideeën over kinderrechten, preventie tegen geweld, bewustwording van onaanvaardbare situaties waarin sommige kinderen leven door het niet-respecteren van hun rechten...

Plan België is van mening dat vorming rond de rechten van kinderen van groot belang is. Dit kan transversaal en vakoverschrijdend zijn gedurende de schoolloopbaan van de leerlingen.

1/ Bron : Wereldwerkplaats vzw en Vormen vzw, Het KREKELboek, ideeënboek voor kinderrechteneducatie in kleuter- en lager onderwijs, 2008

2/ Tot 18 jaar in België. In landen waar meerderjarigheid eerder wordt toegekend, is dit vroeger.

3/ De enige landen die het IVRK niet geratificeerd hebben zijn Somalië, dat geen politieke en juridische instellingen bezit die dit toestaan, en de Verenigde Staten, die van mening zijn dat de richtlijnen van het Verdrag niet stroken met de principes van het ouderlijke gezag en omwille van hun soevereiniteit (bijvoorbeeld dat een minderjarige niet veroordeeld mag worden tot de doodstraf).

Kinderrechten in België

Ook kinderen en jongeren in België hebben rechten. Het Kinderrechtencommissariaat, opgericht door het Vlaams Parlement, verdedigt de rechten en belangen van kinderen en jongeren in Vlaanderen. Het geeft advies aan het beleid en de Klachtenlijn onderzoekt kinderrechtenschendingen. Je kan terecht bij de Klachtenlijn van het Kinderrechtencommissariaat als je botst op onrecht tegenover kinderen en jongeren, zowel in de praktijk als in regelgeving. Klachten kunnen gaan over overheidsdiensten of -instanties van onderwijs, gezondheidszorg, jeugdhulp, wonen, justitie, asiel, media, verkeer, openbaar vervoer, milieu, sport, jeugdwerk, politie, kinderopvang, arbeid, cultuur,... De Klachtenlijn luistert naar alle partijen, onderzoekt en bemiddelt.

**Klachtenlijn van
het Kinderrechtencommissariaat**
Leuvensesteenweg 86
1000 Brussel
Tel. : 0800/ 20 808
E-mail : klachtenlijn@kinderrechten.be
www.kinderrechten.be

Links en nuttige info

WEBSITES

- www.planbelgie.be (site van Plan België)
- www.kinderrechtenschool.be (site van Partners voor Kinderrechtenscholen, gericht aan leerkrachten)
- www.kinderrechtencommissariaat.be (site van het Kinderrechtencommissariaat)
- www.kinderrechteneducatie.be (overzicht van educatief materiaal rond kinderrechten)
- www.vormen.org (educatief materiaal rond kinder- en mensenrechteneducatie)
- www.kinderrechtswinkel.be (informatie rond kinderrechten in België)

BOEKEN

- Wereldwerkplaats vzw en Vormen vzw, Het KREKELboek, ideeënboek voor KinderRechtenEducatie in Kleuter- en Lager onderwijs, 2008
- Siska Goeminne, Het fantastische verhaal van Ferre en Frie, De Eenhoorn, 2009
- Hans Hagen, Verkocht, Querido, 2007

Didactische info

Hoe werken met het lespakket ?

Kinderrechteneducatie en de eindtermen

Kinderrechteneducatie past binnen het opvoeden tot wereldburgerschap en schrijft zich in binnen de eindtermen van het Vlaamstalig onderwijs. De kinderrechten staan zelfs letterlijk omschreven in één van de eindtermen van wereldoriëntatie (zie kader op p. 8-9). Met kinderrechteneducatie wordt ook aan heel wat sociale vaardigheden gewerkt zoals het respecteren van en het kennismaken met elkaar, samen leven, solidariteit met het Zuiden, maar ook zelfkennis en zelfvertrouwen komen aan bod.

Met kinderrechteneducatie werk je automatisch aan heel wat eindtermen, ook binnen andere leergebieden, zoals het kader op p8-9 illustreert. Deze lijst is niet exhaustief. Er zijn nog heel wat andere eindtermen die (onrechtstreeks) aan bod komen.

	Introductie (eerste indrukken)	Activiteit 1 : Recht op (over)leven	Activiteit 2 : Recht op ontwikkeling	Activiteit 3 : Recht op bescherming	Activiteit 4 : Recht op participatie
Leergebied					
Wereldoriëntatie – Maatschappij					
Sociaal – economische verschijnselen:					
De leerlingen kunnen illustreren dat welvaart zowel over de verschillende landen in de wereld als in België ongelijk verdeeld is. (4.4)					
Sociaal – culturele verschijnselen:					
De leerlingen kunnen er in hun omgang met leeftijdsgenoten op discrete wijze rekening mee houden dat niet alle kinderen in hetzelfde type gezin wonen als zijzelf. (4.7)					
De leerlingen kunnen illustreren dat verschillende sociale en culturele groepen verschillende waarden en normen bezitten. (4.8)					
Politieke en juridische verschijnselen:					
De leerlingen kunnen het belang illustreren van de fundamentele Rechten van de Mens en de Rechten van het Kind. Ze zien daarbij in dat de rechten en plichten complementair zijn. (4.13)					
De leerlingen kunnen illustreren op welke wijze internationale organisaties ernaar streven om het welzijn en/of de vrede in de wereld te bevorderen. (4.15)					
Leergebiedoverschrijdend:					
Sociale vaardigheden					
De leerlingen kunnen zich op een assertieve wijze voorstellen. (1.1)					
De leerlingen kunnen in omgang met anderen respect en waardering opbrengen (1.2)					
De leerlingen kunnen zorg opbrengen voor iets of iemand anders. (1.3)					
De leerlingen kunnen bij groepstaken leiding geven en onder leiding van een medeleerling meewerken. (1.5)					
De leerlingen kunnen kritisch zijn en een eigen mening formuleren. (1.6)					
Domein samenwerking: De leerlingen kunnen samenwerken met anderen, zonder onderscheid van sociale achtergrond, geslacht of etnische origine.					

	Introductie (eerste indrukken)	Activiteit 1 : Recht op (over)leven	Activiteit 2 : Recht op ontwikkeling	Activiteit 3 : Recht op bescherming	Activiteit 4 : Recht op participatie
Leergebied Nederlands					
Luisteren :					
De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = beoordelen) op basis van, hetzij de eigen mening, hetzij informatie uit andere bronnen, de informatie beoordelen die voorkomt in :					
een discussie met bekende leeftijdgenoten. (1.8)					
een gesprek met bekende leeftijdgenoten. (1.9)					
een door leeftijdgenoten geformuleerde oproep. (1.10)					
Spreeken :					
De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = beoordelen) het gepaste taalregister hanteren als ze op basis van vergelijking, hetzij met hun eigen mening, hetzij met andere bronnen:					
in een gesprek kritisch reageren op de vragen en opmerkingen van bekende volwassenen. (2.9)					
tijdens een discussie met bekende volwassenen over een behandeld onderwerp passende argumenten naar voren brengen. (2.10)					
Lezen					
De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = beoordelen) op basis van, hetzij de eigen mening, hetzij informatie uit andere bronnen, informatie beoordelen die voorkomt in : verschil- lende voor hen bestemde brieven of uitnodigingen. (3.6)					
Schrijven					
De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = structureren): voor een gekend persoon een verslag schrijven van een verhaal, een gebeurtenis, een informatieve tekst. (4.4)					
schriftelijk antwoorden op vragen over verwerkte inhoud. (4.6)					
Schrijven					
Schrijven : De leerlingen ontwikkelen bij het realiseren van de eindtermen voor spreken, luisteren, lezen en schrijven de volgende attitudes :					
• luister-, spreek-, lees- en schrijfbereidheid • plezier in luisteren, spreken, lezen en schrijven • bereidheid tot nadenken over het eigen luister-, spreek-, lees- en schrijfgedrag • bereidheid tot het naleven van luister-, spreek-, lees- en schrijfconventies weerbaarheid					

Algemene doelstellingen

Na het werken met het lespakket “kinderrechten”:

- hebben de leerlingen een concreter beeld over het leven van kinderen in het Zuiden;
- weten de leerlingen dat alle kinderen wereldwijd dezelfde rechten hebben en kunnen ze enkele van deze rechten opnoemen;
- zijn de leerlingen zich bewust van de gelijkenissen en verschillen tussen kinderen in België en kinderen in het Zuiden;
- voelen de leerlingen zich verbonden met deze kinderen en hebben ze begrip voor de problemen die er zijn;
- zijn de leerlingen meer gemotiveerd om zich voor een solidaire actie in te zetten.

Het lespakket “Kinderrechten” voor de 3^e graad lager onderwijs

Het lespakket “Kinderrechten” voor de 3^e graad bestaat uit een wereldkrant voor elke leerling en een lesmap voor de leerkracht. De wereldkrant voor de leerlingen is onderverdeeld in vijf etappes. In de eerste etappe ontdekken de leerlingen het IVRK en de rechten in het algemeen. De vier volgende etappes gaan over de vier categorieën rechten: het recht op leven, ontwikkeling, bescherming en participatie. In het eerste deel leren de leerlingen via spelletjes, getuigenissen en actieve opdrachten iets bij over verschillende problematieken rond de rechten van kinderen in het Zuiden. De kennis die ze via de opdrachten opdoen, moeten ze dan toepassen in het meer actieve tweede deel.

“Bijeenkomsten” rond de rechten van kinderen wereldwijd

Na elke etappe, behalve de eerste, leggen de leerlingen een kleine test af om na te gaan wat ze geleerd hebben. Wanneer de test geslaagd is, winnen ze een symbolisch vliegtuigticket waarmee ze naar een land in het Zuiden kunnen reizen. Voorzie een hulpmiddel indien één of meerdere leerlingen niet slaagt in de test, bijvoorbeeld het opzoeken van het juiste antwoord in hun leerlingenboekje, geholpen worden door een medeleerling...

In het Zuiden wordt telkens een bijeenkomst georganiseerd rond kinderrechten. De bijeenkomst bestaat uit een rollenspel: het naspelen van een verhaal gevolgd door een participatief debat rond een specifiek thema. Elke leerling kruipt in de rol van een personage uit het Zuiden en neemt zo al spelenderwijs een ander gezichtspunt in.

Tip: als het aantal leerlingen beperkt is

Voor de doevragen moet elke groep uit minstens twee leerlingen bestaan en voor sommige doevragen zijn er meer leerlingen nodig (voor de rollenspelen, bijvoorbeeld). Uiteraard kan je het aantal taken van elke groep aanpassen (bijvoorbeeld twee in plaats van drie artikels als er maar twee leerlingen zijn voor die doevraag).

Zijn er niet voldoende leerlingen om vijf groepen te vormen, dan kan je enkele doevragen selecteren en met de hele groep aan de andere doevragen werken (lees bijvoorbeeld het rollenspel voor dat ze hadden moeten uitbeelden en laat de hele groep aan de conclusies werken).

De lesfiches

In deze lesmap vind je vier lesfiches terug die je kunnen helpen bij het begeleiden van de activiteiten in de wereldkrant voor de leerlingen. Op elke lesfiche worden volgende onderdelen weergegeven:

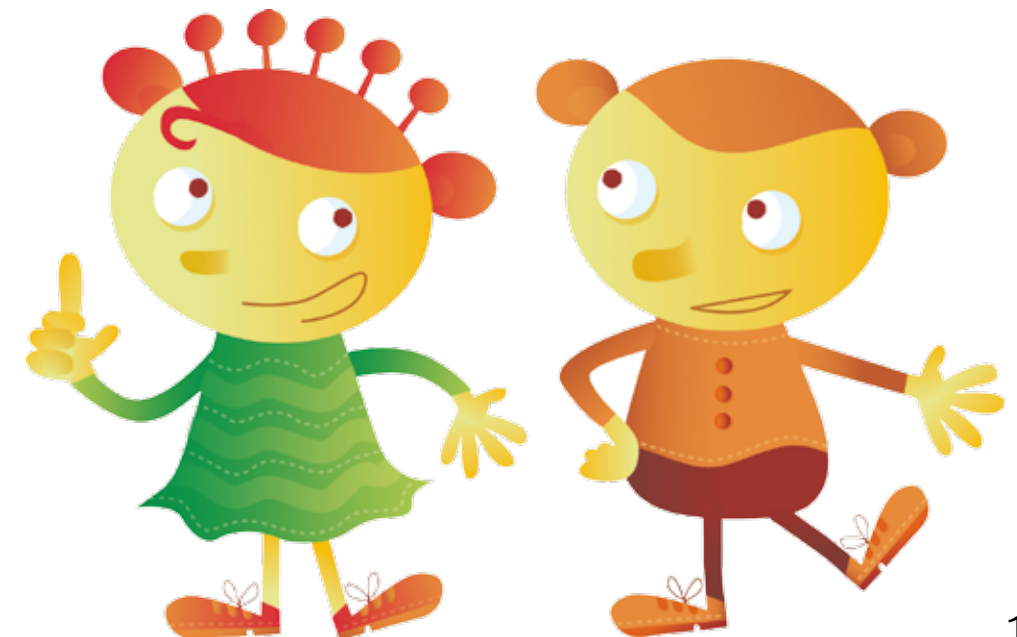
- praktische informatie (leerdoelen, tijdsduur van de activiteit, materiaal en voorbereiding);
- achtergrondinformatie bij het thema;
- didactische info bij het verloop van de activiteit.

Naast deze lesfiches vind je ook een aanvullende fiche over het begeleiden van een rollenspel terug.

Rode draad: de kinderrechtenmuur en de ideeënbus

De kinderrechtenmuur is een wand waarop de leerlingen artikelen, informatie, hun eigen ideeën enz. over het thema kinderrechten kunnen ophangen. De inhoud ervan evolueert naarmate het schooljaar vordert. Je bepaalt samen met hen wat er wel en niet op de muur komt.

Op deze muur kan je ook een door de leerlingen versierde ideeënbus ophangen. Daarin deponeren ze de onderwerpen die ze willen bespreken, hun ideeën voor activiteiten, voorstellen voor projecten...

Introductiefiche Het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind

Praktische informatie

Leerdoelen :

- De leerlingen zijn zich bewust van het belang van kinderrechten.
- De leerlingen weten wat het internationaal Verdrag van de Rechten van het Kind (IVRK) is en kennen de belangrijkste rechten

Tijdsduur : 50 à 60 minuten

Materiaal en voorbereiding :

- Tijdschriften, kranten, scharen en lijm, papier
- Kopieën van het Verdrag (zie bijlage 1 p. 23)

Eerste indrukken

Vraag de leerlingen om op te schrijven wat zij begrijpen onder het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind, wat ze erover weten en welke kinderrechten ze kennen. Aan het einde van de activiteit kom je terug op wat ze genoteerd hebben: laat ze opschrijven wat ze erover weten na de activiteiten of laat ze bespreken wat ze geleerd hebben, wat ze nog niet wisten...

Introductie

Leg de leerlingen uit dat ze in hun wereldkrant de rechten van kinderen in verschillende landen in het Zuiden zullen ontdekken. Eerst moeten ze iets bijleren over het Kinderrechtenverdrag in het algemeen. Daarna zullen ze de vier rechtengroepen ontdekken: het recht op leven, ontwikkeling, bescherming en participatie. Aan het einde van de vier onderdelen worden ze uitgenodigd in een land (Cambodja, Burkina Faso, Togo en El Salvador) om deel te nemen aan een bijeenkomst over kinderrechten via een rollenspel.

Wat is het IVRK?

Nadat je de tekst hebt gelezen, bespreek je deze met de hele groep om eventuele vragen van leerlingen te beantwoorden en na te gaan of ze alles begrepen hebben.

Opgelet: niet alle kinderen krijgen dezelfde kansen en hun rechten worden niet altijd gerespecteerd. Dat is overal ter wereld zo. Ook in de Westerse landen worden de rechten van het kind niet altijd in acht genomen. Let erop dat de leerlingen niet het idee krijgen "Hier gaat alles goed en in het Zuiden gaat het slecht"!

Foto's herkennen

De leerlingen observeren de foto's en schrijven het recht op die de foto voorstelt.

1. Recht op voedsel / 2. Recht op onderwijs / 3. Recht op participatie of een eigen mening / 4. Recht op spel / 5. Recht op gezondheid / 6. Recht op leven.

Wat zijn jouw rechten ?

Vertrek van de foto's van de vorige oefening om het bestaan van verschillende categorieën rechten uit te leggen. De leerlingen vullen vervolgens de juiste rechten in op het klavertjevier.

Recht op vrije meningsuiting : in de rechtengroep participatie / Recht om te spelen : in de rechtengroep ontwikkeling / Recht op gezondheid : in de rechtengroep (over)leven / Recht om beschermd te worden tegen kinderarbeid : in de rechtengroep bescherming.

We nemen het Verdrag even door!

Per twee nemen de leerlingen het Verdrag door om de artikels te vinden die niet in de vier categorieën van de vorige doevraag passen. Bepaalde artikels hebben immers betrekking op andere zaken dan de eigenlijke rechten op leven, op ontwikkeling, op bescherming en op inspraak:

- Artikel 1 geeft een definitie van het begrip kind
- Artikel 2 bepaalt dat deze rechten universeel zijn
- Artikel 3 betreft het hogere belang van het kind dat prioritair is bij elke beslissing (het welzijn van het kind geniet de hoogste prioriteit).

Het Verdrag bevat daarnaast nog andere artikels (deel 2 en 3 van het IVRK) die op de uitvoering en inwerkingtreding van het Verdrag betrekking hebben. Die delen zijn niet opgenomen in de versie die voor de leerlingen bestemd is.

De leerlingen kiezen vervolgens een recht en stellen dat recht aan de rest van de klas voor. Ze leggen bijvoorbeeld uit waar het precies om gaat en waarom ze dat recht belangrijk vinden.

Waarvoor dient het Kinderrechtenverdrag?

Discussieer met de hele klas waarom het Verdrag belangrijk is voor kinderen wereldwijd. In theorie hebben alle kinderen dezelfde rechten en het Verdrag zorgt ervoor dat deze gerespecteerd worden. De levensomstandigheden van kinderen zijn wereldwijd verschillend... Beïnvloedt dat hun rechten? Zoek aan de hand van het voorbeeld van kinderarbeid in welke mate de rechten van kinderen wel of niet gerespecteerd worden.

Alle kinderen hebben dezelfde rechten

Laat de leerlingen de ogen sluiten. Begeleid hen in het voorstellen van een wereld waarin alle kinderen rechten hebben en waarin die rechten gerespecteerd worden. Help hen om zich voor te stellen wat dat allemaal inhoudt aan de hand van concrete voorbeelden (zoals de aanwezigheid van kwetsbare kinderen, bijvoorbeeld kinderen met een handicap). Hoe gedragen volwassenen en kinderen zich? Wat is er nodig opdat de rechten nageleefd worden?... De kinderen noteren hun ideeën in hun wereldkrant en bespreken samen de zaken die bij hen opkwamen.

De rechten impliceren een bepaalde ingesteldheid, bepaalde waarden (zoals respect voor anderen, non-discriminatie...) opdat ze voor alle kinderen zouden worden nageleefd (aangezien ze universeel zijn).

Maak een affiche

Laat de leerlingen in groepjes een affiche maken over een recht naar keuze. Onderaan schrijven ze telkens een voorbeeld (een verantwoordelijkheid, attitude, waarde...) van wat nodig is om dit recht te respecteren.

Lesfiche 1 Recht op leven

Praktische informatie

Leerdoelen :

- De leerlingen denken na over de problemen gelinkt aan het recht op (over)leven;
- De leerlingen spelen de rol van een kind in het Zuiden en geven hun mening met respect voor anderen.

Tijdsduur : 1 à 2 lesuren + 30 minuten voor de bijeenkomst

Materiaal en voorbereiding :

- Rollenkaarten (zie bijlage 3 p. 28)

Achtergrondinfo bij het thema

Het totaal aantal kindersterftes van kinderen jonger dan 5 jaar stond in 1990 op 12 miljoen. Dit cijfer is fors gedaald naar 6,6 miljoen in 2012⁴. Maar vele landen maken nog te weinig progressie, vooral in Afrika en in Zuid-Azië waar de meeste kindersterftes worden waargenomen (meer dan 70% van de gevallen). Om het recht op leven voor alle kinderen, vooral de jongsten, te garanderen, moet het accent vooral gelegd worden op interventies op gemeenschapsniveau die (perinatale) gezondheidszorg, watervoorziening, voeding en onderwijs verbeteren. Een problematiek die hierbij niet

vergeten mag worden, is geboorteregistratie, die ervoor zorgt dat elk kind officieel bestaat en recht heeft op verzorging.

Het gevecht voor het recht op leven is nog belangrijker voor meisjes omdat zij vaker slachtoffer worden van selectieve abortus en het gebrek aan verzorging in die gebieden waar men bij de geboorte een jongen verkiest boven een meisje omwille van culturele of economische redenen. Een rapport van Plan (Because I'm a Girl, The state of the world's girls 2007; beschikbaar op onze website www.planbelgie.be) toont dat er momenteel 100 miljoen meisjes wereldwijd op deze manier, omwille van de voorkeur voor jongens, "vermist" zijn.

Verloop van de activiteit

Wat heeft een kind nodig om te leven?

Laat de leerlingen per twee vijf dingen opschrijven die absoluut noodzakelijk zijn om te overleven, in volgorde van belangrijkheid. Vergelijk vervolgens de antwoorden tussen de verschillende groepjes en discussieer erover met de leerlingen. Welke antwoorden zijn gemeenschappelijk? Welke antwoorden komen het meest voor?

Alle kinderen hebben recht op leven

Nadat ze het artikel gelezen hebben, maken de leerlingen in groepjes een fiche over een levensrecht. Je kan elke groep een recht van het IVRK toekennen, of een thema uit het artikel (een thema dat ze aan een recht vastkoppelen). De levensrechten (vermeld in het artikel): het recht op leven (art. 2), het recht op een naam en een nationaliteit (art. 3), het recht op gezondheid en gezondheidszorg (art. 24).

Andere rechten die in het artikel aan bod komen: het recht op informatie (art. 17), het recht op onderwijs (art. 28). Thema's in het artikel: geboorte, geboorteregistratie, toegang tot gezondheidszorg, voeding, ziektepreventie, sterfte bij kinderen jonger dan 5 jaar, discriminatie van meisjes, toegang tot school en tot informatie.

Elke groep stelt een tekst op (waar het over gaat, hoe belangrijk het recht is...) en verzint een pictogram en een slogan voor het recht. Daarna stellen alle groepen hun fiche voor. De leerlingen kunnen de verschillende levensrechten van kinderen in hun boek noteren. Bespreek die elementen met de hele groep. De leerlingen kunnen vragen stellen, hun mening geven, over hun eigen ervaringen vertellen... De bedoeling is dat de leerlingen begrijpen dat kinderen bepaalde noden hebben om te kunnen leven en dat er rechten nodig zijn om de invulling van die noden te garanderen.

En nu is het aan jou!

Zeg de leerlingen dat ze de advocaten van meisjes wereldwijd zijn en dat ze argumenten moeten bedenken om de stellingen in hun wereldkrant te weerleggen. Telkens moeten ze zich baseren op een kinderrecht. Mogelijke rechten die ze kunnen gebruiken: 1. Recht op leven en recht op non-discriminatie (of de gelijkheid tussen jongens en meisjes) / 2. Recht op onderwijs en non-discriminatie.

Oplossing van de test

1. Geboortebewijs / 2. Jongens/ 3. Malaria /4. Handen wassen, slapen onder een muggennet of ingeënt zijn / 5. Ze worden minder gevoed, minder verzorgd of men doodt ze voor de geboorte.

Door een geslaagde test krijgen de leerlingen hun symbolisch vliegtuigticket naar Cambodja, waar hen de eerste bijeenkomst over kinderrechten wacht.

Bijeenkomst n° 1 : Het recht op leven in Cambodja

Lees samen met de leerlingen het thema van de bijeenkomst op pagina 19 in hun wereldkrant. De vraag die wordt gesteld is: "Zal Kira verzorgd worden ?" (Zullen de ouders beslissen om hun zieke dochter te laten verzorgen?).

Verdeel de verschillende rollen in het verhaal onder de leerlingen en vorm groepjes van 1 tot 4 leerlingen. Zorg ervoor dat alle rollen vertegenwoordigd zijn. Voor de voorbereiding en de begeleiding van de bijeenkomst, kan je de aanvullende fiche rond het begeleiden van een rollenspel raadplegen op pagina 22. De rollenkaarten vind je in bijlage op pagina 28.

Na afronding van het rollenspel kan je de leerlingen vragen om onderaan op pagina 19 van hun wereldkrant in enkele woorden op te schrijven wat ze vinden van het resultaat van de bijeenkomst.

4/ World Health Organisation, Children : Reducing mortality, 2013 (fact sheet n°178 op <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs178/fr/index.html>)

Lesfiche 2

Recht op ontwikkeling

Praktische informatie

Leerdoelen :

- De leerlingen zijn zich bewust van het belang van de rechten die betrekking hebben op de ontwikkeling van het kind;
- De leerlingen denken na over de problemen gelinkt aan het recht op ontwikkeling (fysiek en mentaal);
- De leerlingen spelen de rol van een kind in het Zuiden en geven hun mening met respect voor anderen.

Tijdsduur : 1 à 2 lesuren + 30 minuten voor de bijeenkomst.

Materiaal en voorbereiding :

- Tijdschriften, kranten, scharen en lijm, grote papieren...
- Rollenkaarten (zie bijlage 3 p. 29)

Achtergrondinfo bij het thema

Volgens studies van UNESCO blijft het aantal kinderen dat niet naar het lager onderwijs gaat dalen (57,2 miljoen in 2011⁵ tegenover 72 miljoen in 2005⁶). Maar de ongelijkheid tussen jongens en meisjes blijft bestaan: 60% van de ongeschoolde kinderen zijn meisjes. Aangezien in veel culturen meisjes traditioneel voorbestemd zijn om zich met het huishouden bezig te houden, is het niet zeldzaam dat onderwijs voor meisjes moet onderdoen voor onderwijs voor jongens.

Er werd vooruitgang geboekt bij de opvangcentra voor jonge kinderen, maar hun aantal en kwaliteit zijn vaak onvoldoende ontwikkeld. De kleinste kinderen blijven vaak onder de hoede van hun oudere zus, waardoor zij niet naar school kan gaan. Om dit fenomeen te bestrijden, investeert Plan in geïntegreerde programma's : bijvoorbeeld het creëren van opvangmogelijkheden voor kleine kinderen zodat ze al op jonge leeftijd kennis maken met school en dat hun oudere zussen de kans krijgen om naar de basisschool te gaan. Plan begeleidt ook acties tegen de discriminatie van meisjes om naar school te gaan

5/ The Education for All Global Monitoring Report, 2012

6/ The Education for All Global Monitoring Report, 2008

Verloop van de activiteit

Recht op ontwikkeling

Nadenken over wat “een goede ontwikkeling” precies betekent: het gaat om zowel de lichamelijke als de geestelijke ontwikkeling.

Start met een brainstorming rond “goed opgroeien”. Laat de leerlingen opschrijven waaraan ze denken bij dat begrip, bespreek hun ideeën en denk in groep na over de ontwikkeling van lichaam en geest. Vraag de leerlingen om een concreet voorbeeld te zoeken van een activiteit die hen helpt om beide aspecten te ontwikkelen.

Een kindvriendelijke school

De leerlingen stellen zich een school voor die de kinderrechten respecteert. Hoe ziet ze er uit?

Vraagt hen een tekst te schrijven en een illustratie te maken (tekening, plakwerk...) om die school te beschrijven.

Waarom gaan miljoenen kinderen niet naar school?

Voor het lezen van de tekst kan je de leerlingen vragen naar de redenen die kinderen verhinderen om naar school te gaan. Nadien kan je nagaan of er in de tekst nog andere redenen vermeld werden. Waarom is school belangrijk? Vraag hen de problemen in de tekst op te sporen en ze te formuleren in termen van oplossingen, zoals in het eerste voorbeeld.

Recht op vrije tijd

Wat doen de leerlingen in hun vrije tijd? Laat ze een kleine affiche over hun hobby's maken en geef aan op welke momenten van de dag er tijd is voor hobby's of vrije tijd. Iedereen stelt zijn affiche aan de klas voor.

Bestaat het recht op spel en vrije tijd overal?

Lees samen de tekst en vraag naar reacties bij de leerlingen. Is spelen wel nuttig voor een kind? Vraag hen om te zoeken naar de rechten die in deze tekst niet gerespecteerd worden (recht op spel, vrije tijd en ontspanning). Welke rechten worden specifiek voor meisjes geschonden (idem + recht op gelijkheid)?

Spelletjes uit de wereld

Overall spelen kinderen typische spelletjes. In sommige landen zijn bepaalde sporten populair, maar ook traditionele spelletjes. Kennen de leerlingen die spelletjes? En wat spelen ze zelf?

Oplossing van de test

1. Juist / 2. Juist / 3. Fout / 4. Juist / 5. Fout, het is een recht / 6. Juist / 7. Fout / 8. Juist.

Door een geslaagde test krijgen de leerlingen hun symbolisch vliegtuigticket naar Burkina Faso, waar hen de tweede bijeenkomst over kinderrechten wacht.

Bijeenkomst n° 2 : Het recht op ontwikkeling in Burkina Faso

Lees samen met de leerlingen het thema van de bijeenkomst op pagina 20 in hun wereldkrant. De vraag die wordt gesteld is: “Zal Amina naar school kunnen gaan ?” (Zal de vader zijn dochter de toestemming geven om naar school te gaan ?).

Verdeel de verschillende rollen in het verhaal onder de leerlingen en vorm groepjes van 1 tot 4 leerlingen. Zorg ervoor dat alle rollen vertegenwoordigd zijn.

Voor de voorbereiding en de begeleiding van de bijeenkomst, kan je de aanvullende fiche rond het begeleiden van een rollenspel raadplegen op pagina 22. De rollenkaarten vind je in bijlage op pagina 29. Na afronding van het rollenspel kan je de leerlingen vragen om onderaan op pagina 20 van hun wereldkrant in enkele woorden op te schrijven wat ze vinden van het resultaat van de bijeenkomst.

Lesfiche 3

Recht op bescherming

Praktische informatie

Leerdoelen :

- De leerlingen zijn zich bewust van het belang van het recht op bescherming;
- De leerlingen denken na over de problemen gelinkt aan het recht op bescherming;
- De leerlingen spelen de rol van een kind in het Zuiden en geven hun mening met respect voor anderen.

Tijdsduur : 1 à 2 lesuren + 30 minuten voor de bijeenkomst

Materiaal en voorbereiding :

- De vereenvoudigde versie van het Verdrag (bijlage 1 p. 23)
- Illustraties (zie bijlage 2 p.24-27)
- Tijdschriften, kranten, scharen en lijm, papieren...
- Rollenkaarten (zie bijlage 3 p.30)

Achtergrondinfo bij het thema

Kinderen hebben in het bijzonder recht op bescherming omdat ze onder de verantwoordelijkheid van hun ouders leven totdat ze meerderjarig zijn. Maar ook omdat ze de eerste slachtoffers zijn van oorlog, uitbuiting en armoede. Kinderhandel, een fenomeen dat vooral in West-Afrika (zoals Togo) voorkomt, is daar een triest voorbeeld van. Ieder jaar zouden ongeveer 1,2 miljoen kinderen⁷ het slachtoffer zijn van kinderhandel. Kinderhandel is een criminele daad die bestaat uit het recruterende van minderjarigen om hen onder dwang uit te voeren. Plan België werkt samen met een partner uit Benin aan een programma tegen kinderhandel in die streek. Ondertussen konden al 15.000 kinderen op de steun van dit programma rekenen.

Volgens UNICEF is armoede de grootste oorzaak van het probleem. De gewoonte om kinderen tewerk te stellen als huishoudhulpjes wordt meer en meer een georganiseerde handel. Kinderhandel treft meer meisjes (als huishoudsters of marktvrouw) dan jongens (vooral binnen de landbouw). Onder valse beloften van geld of onderwijs gerekruteerd, belanden deze kinderen in erbarmelijke omstandigheden en worden ze vaak slachtoffer van fysieke, seksuele of psychische mishandeling.

Verloop van de activiteit

Eerste indrukken

Vraag de leerlingen waaraan de prenten (bijlage 2 p.24-27) hen doen denken. Wat komt er bij hen op? Wat zien ze? Aan het einde van de activiteit toon je de foto's opnieuw en bespreek je ze met de hele groep om na te gaan of hun aanvankelijke opvattingen veranderd zijn.

Bescherming...voor wie?

Het Verdrag beschermt ook specifiek kwetsbare kinderen: in welke situaties hebben kinderen nood aan bescherming? Maak samen een lijst op en kijk of deze situaties terug te vinden zijn in het Verdrag (kinderen zonder familie, vluchtelingen, kinderen met een handicap, zieke of gewonde kinderen, straatkinderen, slachtoffers van kindermisbruik, kinderen die lijden onder oorlog, armoede, kinderarbeid...).

Kinderhandel en maak een stripverhaal

Lees het vervolgverhaal over kinderhandel. Leg uit dat dit verhaal een vicieuze cirkel kan worden. Hoe denken de leerlingen deze negatieve spiraal te kunnen doorbreken? Verdeel de klas in kleine groepjes en vraag elk groepje om een stripverhaal te tekenen over een kind dat slachtoffer wordt van kinderhandel. Vraag hen om een positief einde te bedenken en hun verhaal voor te stellen aan de rest van de klas.

Getuigenis van Linh

Laat de leerlingen de getuigenis van Linh lezen en het vervolg bedenken op het verhaal. Ze stellen vervolgens hun verhaal voor aan de anderen.

Schrijf een gedicht

Laat de kinderen een gedicht schrijven, vertrekkende van een foto of een illustratie die hen doet denken aan het recht op bescherming.

Oplossing van de test

(deze test leent er zich toe het spel 'galgje' te spelen op het schoolbord)

1. Uitbuiting / 2. Geweld / 3. Oorlog / 4. Handel / 5. Handelaar.

Door een geslaagde test krijgen de leerlingen hun symbolisch vliegtuigticket naar Togo, waar hen de derde bijeenkomst over kinderrechten wacht.

Bijeenkomst n° 3 : Het recht op bescherming in Togo

Lees samen met de leerlingen het thema van de bijeenkomst op pagina 21 in hun wereldkrant. De vraag die wordt gesteld is: "Zal Kossi in de stad gaan werken?" (Zullen de ouders hun zoon verplichten om in de stad geld te gaan verdienen?).

Verdeel de verschillende rollen in het verhaal onder de leerlingen en vorm groepjes van 1 tot 4 leerlingen. Zorg ervoor dat alle rollen vertegenwoordigd zijn.

Voor de voorbereiding en de begeleiding van de bijeenkomst, kan je de aanvullende fiche rond het begeleiden van een rollenspel raadplegen op pagina 22. De rollenkaarten vind je in bijlage op pagina 30.

Na afronding van het rollenspel kan je de leerlingen vragen om onderaan op pagina 21 van hun wereldkrant in enkele woorden op te schrijven wat ze vinden van het resultaat van de bijeenkomst.

Lesfiche 4

Recht op participatie

Praktische informatie

Leerdoelen :

- De leerlingen zijn zich bewust van het belang van het recht op participatie;
- De leerlingen denken na over de problemen gelinkt aan het recht op participatie;
- De leerlingen spelen de rol van een kind in het Zuiden en geven hun mening met respect voor anderen.

Tijdsduur : 1 à 2 uren + 30 minuten voor de bijeenkomst

Materiaal en voorbereiding :

- Rollenkaarten (zie bijlage 3 p.31)

Achtergrondinfo bij het thema

In de projecten van Plan komen regelmatig medioclubs voor kinderen voor. Het is een participatieve leermethode waarbij de kinderen gevormd worden over hun rechten, maar ook communicatietechnieken aangeleerd krijgen en meer te weten komen over thema's als hygiëne, voeding,

gezondheid.... Het doel is telkens om andere jongeren te sensibiliseren. Onderwijs voor en door jongeren heeft immers meer impact. De media zijn een geschikt middel om een groot publiek van kinderen te bereiken. Zo zijn er videoclubs, theaterclubs, radioclubs... In landen waar kinderen het niet gewoon zijn om inspraak te hebben, is deze methode bijzonder interessant en effectief.

Verloop van de activiteit

Ja, ik participeer ! (eerste indrukken)

Bespreek met de leerlingen de betekenis van participatie en de verschillende mogelijkheden om thuis, op school of tijdens een buitenschoolse activiteit te participeren. Vraag de leerlingen om telkens een voorbeeld te geven uit hun eigen leven. Kom, op het einde van deze activiteiten, terug op deze indrukken: breng de kinderen ertoe om na te denken over wat er veranderd is in hun voorstellingen. Wat hebben ze geleerd? Hadden ze er een verkeerd beeld van? Zijn er elementen in verband met participatie waar ze niet aan gedacht hadden?

Getuigenis van Djibril

Laat de leerlingen de getuigenis van Djibril uit Senegal lezen en uitleggen wat Djibril in de radioclub leert. Mochten zij in hun school zo'n club oprichten, over welke rechten zouden zij dan praten? Vinden zij dat hun rechten op school en in de klas voldoende gerespecteerd worden?

Kinderrechtenclubs

Verdeel de klas in drie groepen: een radioclub, een theaterclub en een krantenclub. Elke groep kiest een kinderrechtsrecht en beschrijft het recht via hun communicatiemiddel. Iedere leerling beschrijft zijn/haar club in het leerlingenboekje. Bij de klassikale voorstelling proberen de andere groepen dan te raden over welk recht het gaat.

Participatie: ja, maar waarom?

De leerlingen spelen hun eigen advocaat: volwassenen vinden inspraak niet belangrijk en menen dat het recht op inspraak geschrapt moet worden. De leerlingen moeten dat recht verdedigen en bewijzen waarom het belangrijk is dat ze hun rechten behouden.

Oplossing van de test

1. fiets / 2. verdrag / 3. mening / 4. stilte / 5. club / 6. radio / 7. publiek / 8. recht / 9. uitzending.

Door een geslaagde test krijgen de leerlingen hun symbolisch vliegtuigticket naar El Salvador, waar hen de laatste bijeenkomst over kinderrechten wacht.

P	U	B	L	I	E	K	U	D	M	A	E	M
E	I	F	E	U	I	L	S	T	I	L	T	E
C	T	I	V	B	R	O	V	O	R	Y	T	N
L	C	E	N	L	E	N	R	A	D	I	O	I
U	L	T	S	I	C	I	U	T	E	Q	U	N
B	U	S	L	E	H	V	E	R	D	R	A	G
O	B	R	U	I	T	Z	E	N	D	I	N	G

Bijeenkomst n° 4 : Het recht op participatie in El Salvador

Lees samen met de leerlingen het thema van de bijeenkomst op pagina 22 in hun wereldkrant. De vraag die wordt gesteld is: “Zullen de kinderen hun toneelstuk mogen spelen?” (Zullen de volwassenen van het dorp aanvaarden dat de kinderen een toneelstuk spelen over hun rechten?).

Verdeel de verschillende rollen in het verhaal onder de leerlingen en vorm groepjes van 1 tot 4 leerlingen. Zorg ervoor dat alle rollen vertegenwoordigd zijn.

Voor de voorbereiding en de begeleiding van de bijeenkomst, kan je de aanvullende fiche rond het begeleiden van een rollenspel raadplegen op pagina 22. De rollenkaarten vind je in bijlage op pagina 31.

Na afronding van het rollenspel kan je de leerlingen vragen om onderaan op pagina 22 van hun wereldkrant in enkele woorden op te schrijven wat ze vinden van het resultaat van de bijeenkomst.

Aanvullende fiche Het rollenspel

Deze fiche helpt je om de rollenspelen in de klas goed te begeleiden.

Het rollenspel bestaat uit een mise-en-scène voor of met de klas. Het geeft de leerlingen de mogelijkheid om in de huid van iemand anders te kruipen en zich in te leven in een situatie. Het zal de leerlingen helpen om bepaalde problemen rond kinderrechten beter te begrijpen en hen bewustmaken van andere gezichtspunten. Het is de ideale gelegenheid voor de leerlingen om te participeren en hun verworven kennis en inzichten toe te passen.

In de praktijk: hoe begeleid ik de bijeenkomsten ?

De vier voorgestelde bijeenkomsten volgen dezelfde opbouw:

1. Voorbereiding van de rollen

Verdeel de rollenkaarten (zie bijlagen p.28-31). Geef de leerlingen enkele minuten om hun kaartje te lezen en zich voor te bereiden. Elke kaart bevat de rolbeschrijving en een vraag om over na te denken. Ga langs de verschillende groepjes om na te gaan of de leerlingen de uitleg goed begrepen hebben en benadruk dat ze het spel in hun eigen woorden mogen spelen.

2. Het verhaal naspelen

De bijeenkomst begint telkens met een korte mise-en-scène waarin de situatie wordt nagespeeld door drie of vier leerlingen. Het is ideaal om de andere leerlingen in een kring te laten zitten. De voorzitter van de bijeenkomst kan de vergadering openen en elk personage om de beurt aan het woord laten.

3. De bijeenkomst

Nadat het verhaal is nagespeeld, nodigt de voorzitter iedereen uit om zijn of haar mening te geven. Elk groepje legt zijn standpunt over het onderwerp uit en de anderen mogen hierop reageren. Waak erover dat de leerlingen respect hebben voor elkaars mening en stimuleer de leerlingen om hun mening te baseren op goede argumenten.

Als iedereen zijn of haar mening heeft gegeven, wordt het debat gesloten: de spelers die het verhaal hebben nagespeeld, krijgen de eindbeslissing. Welke beslissing nemen zij over de beginvraag van de bijeenkomst nadat ze de mening van de verschillende partijen hebben gehoord?

4. Reflectie

Na de bijeenkomst is het belangrijk dat de leerlingen afstand nemen van hun rol: is het hen gelukt om vast te houden aan hun rol? Wat vonden zij (on)rechtvaardig aan het verhaal? Zijn ze tevreden met de eindbeslissing? Elke bijeenkomst is gebaseerd op een realistisch probleem in het Zuiden. Stimuleer de leerlingen om een link te maken tussen het rollenspel en de werkelijkheid.

Bijlage 1 Het Kinderrechtenverdrag

Art. 1.	Als je nog geen 18 jaar bent, ben je een kind.
Art. 2.	Alle kinderen ter wereld hebben dezelfde rechten.
Art. 3.	Je hebt het recht op welzijn.
Art. 4.	Je hebt het recht je rechten uit te oefenen.
Art. 5.	Je hebt het recht om geholpen te worden bij het leren.
Art. 6.	Je hebt het recht op het leven.
Art. 7.	Je hebt recht op een naam en een nationaliteit.
Art. 8.	Je hebt het recht om je identiteit te behouden.
Art. 9.	Je hebt het recht om bij je ouders te leven.
Art. 10.	Je hebt het recht om je met je familie te herenigen.
Art. 11.	Niemand mag je onrechtmatig naar het buitenland meenemen.
Art. 12.	Je hebt het recht gehoord te worden.
Art. 13.	Je hebt recht op vrije meningsuiting.
Art. 14.	Je hebt recht om te denken wat je wilt en een eigen religie te kiezen.
Art. 15.	Je hebt het recht om samen te komen met andere kinderen.
Art. 16.	Je hebt recht op privacy.
Art. 17.	Je hebt recht op informatie om je te kunnen ontwikkelen.
Art. 18.	Je ouders zijn verantwoordelijk voor je.
Art. 19.	Je hebt het recht beschermd te zijn tegen alle vormen van misbruik.
Art. 20.	Je hebt het recht op bescherming als je geen familie meer hebt.
Art. 21.	Je kan geadopteerd worden als aan de juiste regels werd voldaan.
Art. 22.	Je hebt recht op bescherming als je vluchteling bent.
Art. 23.	Je hebt recht op aangepaste zorg als je een handicap hebt.
Art. 24.	Je hebt recht op gezondheidszorg.
Art. 25.	Indien je geplaatst bent, heb je recht op controle van de instelling.
Art. 26.	Je hebt recht op bescherming tegen armoede.
Art. 27.	Je hebt het recht je te ontwikkelen in goede omstandigheden.
Art. 28.	Je hebt recht op onderwijs.
Art. 29.	De school moet je stimuleren om op een goede manier te ontwikkelen.
Art. 30.	Je hebt recht op bescherming als je deel bent van een minderheid.
Art. 31.	Je hebt het recht om te spelen, op vrije tijd en rust.
Art. 32.	Je hebt recht op bescherming tegen kinderarbeid.
Art. 33.	Je hebt het recht om beschermd te worden tegen drugs.
Art. 34.	Je hebt recht op bescherming tegen seksuele uitbuiting of misbruik.
Art. 35.	Niemand mag je ontvoeren, verkopen of gebruiken voor geld.
Art. 36.	Je hebt recht op bescherming tegen elke vorm van uitbuiting.
Art. 37.	Niemand mag je folteren, levenslang opsluiten of doden.
Art. 38.	Je hebt het recht op bescherming tegen oorlog.
Art. 39.	Je hebt recht op hulp indien je slachtoffer bent geweest.
Art. 40.	Je hebt het recht gestraft te worden als een kind.
Art. 41.	Je hebt het recht te worden beschermd door de wetten van je land.

Bijlage 2

Recht op bescherming

Bijlage 3: Rollenkaarten

Bijeenkomst 1

Situatie nr 1

Zal Kira verzorgd worden ?

Verzin met drie een mini theaterstuk:

In een huis in Cambodja ziet een mama dat één van haar kinderen Kira, haar dochtertje van 3 jaar, ziek is.

De moeder:

Je bent bezorgd: Kira heeft koorts, ze eet niet meer, ze kan niet meer rechtop staan. Je zou haar naar de dokter willen brengen maar je hebt hiervoor de toestemming nodig van

je man.

De vader:

Je wil wachten tot het overgaat. Het medisch centrum ligt op een wandelafstand van 3 uur. Je wil niet dat je vrouw een werkdag verliest om Kira ernaar toe te brengen.

De buurvrouw:

Je raadt de mama van Kira aan om haar man te overtuigen. Je denkt dat het misschien ernstig kan zijn.

Bijeenkomst n° 1

De voorzitter van de bijeenkomst

Jouw rol tijdens de bijeenkomst :

- Je opent de vergadering en je nodigt de vader, moeder en buurvrouw van Kira uit om de situatie te spelen.
- Hierna begint de bijeenkomst. Je geeft het woord aan de verschillende groepen. Je vraagt dat ze zich voorstellen en dat ze hun mening over het onderwerp geven.
- Je waakt erover dat iedereen naar elkaar luistert.
- Op het einde beëindig je de bijeenkomst en bedank je de deelnemers.

Om je voor te bereiden:

Denk na over wat je zal zeggen om de bijeenkomst te openen en te beëindigen.

Bijeenkomst n° 1

De dokters van een medisch centrum

Jullie rol tijdens de bijeenkomst :

Zeg aan de anderen dat men je elk dag zieke kinderen brengt. Sommigen sterven. Je merkt op dat het vooral meisjes zijn. Dat is niet normaal. Je denkt dat men ze te laat naar het centrum brengt.

Om je voor te bereiden:

Denk na hoe je de ouders gaat overtuigen om hun zieke dochttertjes sneller naar jou te brengen.

Bijeenkomst n° 1

De vroedvrouw van het dorp en haar dochter

Jullie rol tijdens de bijeenkomst :

Zeg aan de anderen dat jullie de enige verpleegsters zijn in het dorp. Jullie houden je bezig met zwangere vrouwen, met geboortes en met zieke mensen. Dit is te veel ! Bovendien beschikken jullie niet over het nodige materiaal voor de erge gevallen.

Om je voor te bereiden:

Denk na hoe je de anderen gaat overtuigen om op tijd naar het medisch centrum te gaan.

Bijeenkomst n° 1

De experts in kinderrechten

Jullie rol tijdens de bijeenkomst :

Denk telkens goed na of de kinderrechten wel of niet gerespecteerd worden in wat andere personages zeggen. (Kijk hiervoor even terug naar pagina 3 in je wereldkrant)

Om je voor te bereiden:

Denk na welke rechten jullie zullen gebruiken en wat jullie zullen antwoorden aan de ouders die hun kinderen niet laten verzorgen.

Bijeenkomst n° 1

Een organisatie die kinderrechten verdedigt

Jullie rol tijdens de bijeenkomst :

Zeg aan de anderen dat de gezondheid van meisjes vaak minder goed is dan die van jongens omdat de ouders denken dat ze minder belangrijk zijn. Dus ze geven hen minder voedsel en laten hen minder snel verzorgen.

Om je voor te bereiden:

Denk na hoe je de anderen gaat overtuigen dat meisjes het ook verdienen om verzorgd te worden.

Bijeenkomst n° 1

De mannen van het dorp

Jullie rol tijdens de bijeenkomst :

Zeg tegen de anderen dat het werk op het veld het allerbelangrijkste is. De familie moet overleven. Als een kind ziek wordt, moet het echt ernstig zijn voordat het naar het medisch centrum wordt gebracht want het is een verloren werkdag. Dit geldt vooral wanneer het een meisje is, want zij zijn minder belangrijk.

Om je voor te bereiden:

Denk na over hoe jullie je mening zullen verdedigen t.o.v. diegenen die vinden dat zieke meisjes naar het medisch centrum moeten worden gebracht.

Bijeenkomst n° 1

De vrouwen van het dorp

Jullie rol tijdens de bijeenkomst :

Zeg aan de anderen dat jullie bezorgd zijn over de kinderen die ziek worden en soms sterven. Jullie kunnen ze niet altijd naar het medisch centrum brengen want zo verliezen jullie een werkdag. Hierdoor zal de familie minder eten hebben.

Om je voor te bereiden:

Denk na over manieren om de anderen uit te leggen welke problemen er zijn als je naar het medisch centrum gaat. En welke problemen er kunnen zijn als jullie niet gaan.

Bijlage 3: Rollenkaarten

Bijeenkomst 2

Situatie nr 2

Zal Amina naar school gaan ?

Verzin met drie een mini theaterstuk:

Amina, 11 jaar, let elke dag op haar 5 kleine broertjes en zusjes terwijl haar ouders werken.

Amina:

Je zou naar school willen gaan, leren lezen, schrijven... Je broers en sommige van je vrienden en vriendinnen gaan

naar school. Je beslist om er met je ouders over te praten.

De moeder:

Je begrijpt Amina. Je denkt dat ze bekwaam is om te leren lezen. Maar je vraagt je af wie op de kleintjes gaat passen en wie voor het huishouden en de maaltijden zal zorgen?

De vader:

Je gaat niet akkoord: de plaats van een meisje is thuis. Wie gaat voor de kleintjes en het huishouden zorgen? Neen, het is niet mogelijk.

Bijeenkomst n° 2

De voorzitter van de bijeenkomst

Jouw rol tijdens de bijeenkomst:

- Je opent de vergadering en je nodigt de vader, moeder en Amina uit om de situatie te spelen.
- Hierna begint de bijeenkomst. Je geeft het woord aan de verschillende groepen. Je vraagt dat ze zich voorstellen en dat ze hun mening over het onderwerp geven.
- Je waakt erover dat iedereen naar elkaar luistert.
- Op het einde beëindig je de bijeenkomst en bedank je de deelnemers.

Om je voor te bereiden:

Denk na over wat je zal zeggen om de bijeenkomst te openen en te beëindigen.

Bijeenkomst n° 2

De meisjes van het dorp

Jullie rol tijdens de bijeenkomst:

Zeg aan de anderen dat jullie elke dag voor je broertjes en je zusjes zorgen. Je moet je ook bezighouden met het huishouden, poetsen, water halen en het eten klaarmaken. Jullie hebben geen tijd om naar school te gaan. Nochtans hebben jullie daar wel zin in...

Om je voor te bereiden:

Denk na over hoe jullie je ouders gaan overtuigen om jullie naar school te laten gaan. En ook waarom jullie zouden willen gaan en waarom dat belangrijk is.

Bijeenkomst n° 2

De vrouwen van het dorp

Jullie rol tijdens de bijeenkomst:

Leg aan de anderen uit dat jullie oudste dochters jullie moeten helpen met het huishouden terwijl jullie werken. Jullie zouden jullie baby's aan niemand anders durven toevertrouwen dan aan jullie dochters.

Om je voor te bereiden:

Denk na wat jullie gaan antwoorden aan diegenen die jullie zullen zeggen om jullie dochters naar school te sturen en om de kleintjes door iemand anders te laten verzorgen.

Bijeenkomst n° 2

De leerkrachten van de dorpsschool

Jullie rol tijdens de bijeenkomst:

Zeg aan de anderen dat in jullie klassen meer jongens zitten omdat de meisjes sneller stoppen met school. Jullie denken dat dit komt omdat de meisjes veel te veel te doen hebben thuis. Jullie vinden dit spijtig omdat meisjes even bekwaam zijn als jongens.

Om je voor te bereiden:

Zoek een reden om het belang van onderwijs voor meisjes te verdedigen.

Bijeenkomst n° 2

De vrouwen van het kindertehuis

Jullie rol tijdens de bijeenkomst:

Leg uit dat jullie het idee hebben om een onthaalcentrum op te richten voor baby's en jonge kinderen. Maar deze nieuwigheid maakt de mama's bang: ze houden er niet van dat mensen die geen familie zijn voor hun kinderen zorgen.

Om je voor te bereiden:

Denk na over de positieve dingen die jullie onthaalcentrum zou meebrengen voor de mama's en hun dochters.

Bijeenkomst n° 2

De experts in kinderrechten

Jullie rol tijdens de bijeenkomst:

Denk telkens goed na of de kinderrechten wel of niet gerespecteerd worden in wat andere personages zeggen. (Kijk hiervoor even terug naar pagina 3 in je wereldkrant)

Om je voor te bereiden:

Denk na welke rechten jullie gaan gebruiken om een antwoord te geven aan de ouders die vinden dat onderwijs voor jongens is en dat de plaats van meisjes thuis is.

Bijeenkomst n° 2

De mannen en de leider van het dorp

Jullie rol tijdens de bijeenkomst:

Zeg aan de anderen dat de plaats van meisjes en vrouwen thuis is. Het is minder belangrijk dat een meisje naar school gaat dan een jongen omdat ze zich later toch met het huishouden moet bezighouden. Bovendien is het duur om naar school te gaan.

Om je voor te bereiden:

Zoek argumenten om de stelling te verdedigen dat het nuttiger is om een jongen naar school te sturen dan een meisje.

Bijlage 3: Rollenkaarten

Bijeenkomst 3

Situatie nr 3

Zal Kossi in de stad gaan werken ?

Verzin met 4 een mini theaterstuk:

Kossi, 11 jaar, helpt zijn ouders op het veld. Een man komt aan en praat met zijn vader.

De man:
Je zoekt jongens zoals Kossi om in jouw winkel in de stad te werken. Hij zou veel geld kunnen verdienen en je zou hem zelfs een fiets kunnen geven.

Kossi:

Je wil meegaan met de man, want je wil een fiets.

De vader

Je denkt dat dit een kans is voor Kossi en bovendien heeft het gezin nood aan geld.

De moeder

Je bent bang. Er zijn al andere kinderen uit het dorp vertrokken en nooit teruggekeerd. Hun ouders zijn er niet rijker van geworden.

Bijeenkomst n° 3

De voorzitter van de bijeenkomst

Jouw rol tijdens de bijeenkomst:

- Je opent de vergadering en je nodigt de man, Kossi, de vader en de moeder uit om de situatie te spelen.
- Hierna begint de bijeenkomst. Je geeft het woord aan de verschillende groepen. Je vraagt dat ze zich voorstellen en dat ze hun mening over het onderwerp geven.
- Je waakt erover dat iedereen naar elkaar luistert.
- Op het einde beëindig je de bijeenkomst en bedank je de deelnemers.

Om je voor te bereiden:

Denk na over wat je zal zeggen om de bijeenkomst te openen en te beëindigen.

Bijeenkomst n° 3

De kinderen van het dorp

Jullie rol tijdens de bijeenkomst:

Leg uit dat jullie ouders arm zijn. Het leven in het dorp is zwaar. Jullie kennen allemaal vrienden die naar de stad vertrokken zijn om voor iemand te werken. Jullie willen hetzelfde als zij. Er zijn zeker meer mogelijkheden voor de toekomst daar.

Om je voor te bereiden:

Denk na hoe jullie je ouders kunnen overtuigen om jullie te laten werken in de stad. Denk ook na waarom jullie zo graag willen gaan.

Bijeenkomst n° 3

De vrouwen van het dorp

Jullie rol tijdens de bijeenkomst:

Vertel de anderen dat jullie niet willen dat jullie kinderen gaan werken in de stad. Jullie zijn bang dat hen iets overkomt. Enkele kinderen zijn nooit teruggekeerd. Hun ouders hebben nooit het geld gekregen dat hen beloofd was.

Om je voor te bereiden:

Denk na wat je zou kunnen antwoorden aan de mannen van de stad die jullie kinderen willen meenemen en aan jullie mannen die denken dat het een goed idee is.

Bijeenkomst n° 3

De experts in kinderrechten

Jullie rol tijdens de bijeenkomst:

Denk telkens goed na of de kinderrechten wel of niet gerespecteerd worden in wat andere personages zeggen. (Kijk hiervoor even terug naar pagina 3 in je wereldkrant)

Om je voor te bereiden:

Denk na welke rechten jullie zullen gebruiken en wat jullie zullen antwoorden aan de ouders die hun kinderen willen laten werken in de stad.

Bijeenkomst n° 3

De dorpschef

Jullie rol tijdens de bijeenkomst:

Leg uit dat het dorp arm is en dat jullie oplossingen moeten zoeken. Je bent het eens met de mannen van het dorp, maar je begrijpt ook de angst van de vrouwen. Daarom nodig je de mannen van de stad uit om te kijken of ze de waarheid spreken.

Om je voor te bereiden:

Denk na over vragen die je kan stellen aan de mannen van de stad.

Bijeenkomst n° 3

De mannen van de stad

Jullie rol tijdens de bijeenkomst:

Leg uit dat jullie absoluut hulp nodig hebben in de stad. Daarom gaan jullie op zoek naar kinderen in de dorpen. Voor de kinderen is het voordelig, want zij verdienen geld. (En voor jezelf is het ook goed: want jullie moeten de kinderen niet veel betalen...)

Om je voor te bereiden:

Verzamel argumenten om de ouders te overtuigen en denk na wat je de kinderen zal aanbieden wanneer ze aankomen in de stad.

Bijeenkomst n° 3

De mannen van het dorp

Jullie rol tijdens de bijeenkomst:

Vertel de anderen dat jullie hard werken op het veld. Het is niet gemakkelijk om jullie gezin te laten overleven. Als jullie kinderen een beetje geld kunnen bijverdienen, zou dat volgens jullie een goed idee zijn. In de stad zullen er zeker meer mogelijkheden zijn voor hen.

Om je voor te bereiden:

Denk na hoe jullie je mening gaan verdedigen, vooral tegen de moeders die zich zorgen maken over hun kinderen.

Bijlage 3: Rollenkaarten

Bijeenkomst 4

Situatie nr 4

4 kinderen van een theaterclub

Verzin samen een mini theaterstuk:

Jullie denken alle vier aan dingen die je geleerd hebt over kinderrechten dankzij de theaterclub. Je noemt er elk één. Bijvoorbeeld:

- Men moet kinderen laten vaccineren zodat ze in goede gezondheid blijven.

• Meisjes hebben even goed als jongens het recht om naar school te gaan.

• ...

Jullie besluiten om een toneelstuk te maken over kinderrechten en het op te voeren in het dorp. Maar zijn de volwassenen akkoord? Dat is niet zeker, maar jullie besluiten om het hen te vragen...

Bijeenkomst n° 4

De voorzitter van de bijeenkomst

Jouw rol tijdens de bijeenkomst:

- Je opent de vergadering en je nodigt de kinderen van de theaterclub uit om de situatie te spelen.
- Hierna begint de bijeenkomst. Je geeft het woord aan de verschillende groepen. Je vraagt dat ze zich voorstellen en dat ze hun mening over het onderwerp geven.
- Je waakt erover dat iedereen naar elkaar luistert.
- Op het einde beëindig je de bijeenkomst en bedank je de deelnemers.

Om je voor te bereiden:

Denk na over wat je zal zeggen om de bijeenkomst te openen en te beëindigen.

Bijeenkomst n° 4

De kinderen van het dorp

Jullie rol tijdens de bijeenkomst:

Vertel de anderen dat jullie het leuk vinden dat de vier kinderen een toneelstuk willen opvoeren. Jullie kennen de kinderrechten niet, maar willen er meer over weten.

Om je voor te bereiden:

Denk na over argumenten om de ouders te overtuigen dat het toneelstuk mag opgevoerd worden.

Bijeenkomst n° 4

De dorpschef

Jullie rol tijdens de bijeenkomst:

Je denkt dat de ouders schrik hebben van de inhoud van het toneelstuk. Daarom ondervraag je de vier kinderen om na te gaan waarover het toneelstuk zal gaan.

Om je voor te bereiden:

Denk na over vragen die je de kinderen van de theaterclub kan stellen. Denk ook na wat je aan de ouders zal zeggen om hen gerust te stellen.

Bijeenkomst n° 4

De experts in kinderrechten

Jullie rol tijdens de bijeenkomst:

Denk telkens goed na of de kinderrechten wel of niet gerespecteerd worden in wat andere personages zeggen. (Kijk hiervoor even terug naar pagina 3 in je wereldkrant)

Om je voor te bereiden:

Denk na welke rechten jullie zullen gebruiken en wat jullie zullen antwoorden aan de ouders die niet willen weten van het toneelstuk.

Bijeenkomst n° 4

Een organisatie die kinderrechten verdedigt

Jullie rol tijdens de bijeenkomst:

Zeg dat jullie akkoord zijn met het toneelstuk. In het dorp kent bijna niemand de kinderrechten en soms worden ze niet gerespecteerd. Het toneelstuk is een goede manier om de ouders te laten nadenken en veranderingen teweeg te brengen binnen de families.

Om je voor te bereiden:

Jullie hebben de toestemming van de dorpschef nodig. Denk na hoe jullie hem kunnen overtuigen.

Bijeenkomst n° 4

De ouders van de kinderen

Jullie rol tijdens de bijeenkomst:

Vertel dat jullie niet akkoord gaan met het toneelstuk. Het zijn toch niet de kinderen die de wet gaan moeten bepalen en over hun rechten moeten praten. Bovendien is theater tijdverlies: de kinderen zouden hun ouders beter thuis helpen!

Om je voor te bereiden:

Bedenk argumenten om het toneelstuk te verbieden.

Bijeenkomst n° 4

De leerkrachten van de dorpsschool

Jullie rol tijdens de bijeenkomst:

Vertel de anderen dat het toneelstuk volgens jullie een goed idee is. Jullie houden ervan dat de kinderen initiatief nemen. Bovendien zijn er ook meisjes in de theaterclub en jullie vinden het goed dat ook zij kunnen participeren.

Om je voor te bereiden:

Bedenk argumenten om de ouders te overtuigen dat het toneelstuk moet doorgaan.

*Wij zijn Lou & Lena !
Reis met ons mee
de wereld rond !
Ontmoet onze vrienden...
En ontdek alles over
de rechten van het kind !*

Plan België vzw

Ravensteingalerij 3 B 5

1000 Brussel

T +32 (0)2 504 60 00

F +32 (0)2 504 60 59

info@planbelgie.be

www.planbelgie.be

www.facebook.com/planfans

In samenwerking met Uitgeverij Plantyn

Digitale versie (bordboek) beschikbaar op

www.kinderrechtenschool.be

Plantyn

't leren is mooi
aimer apprendre

Auteurs: Plan België – Mondiale Vorming

Illustraties : Gunter Segers

Foto's : ©Plan, p14 ©Plan / Jenny Matthews,

p16 ©Plan / Daniel Martínez,

Verantwoordelijke Uitgever : Plan België, Dirk Van Maele,
© 2014

Gedrukt op milieuvriendelijke wijze.

Voor en door kinderen.